

# ציטוטון המוקיון הצעיר

בגיליון העולם הזה (833) שראה אור השבוע לפני 25 שנה, במדור דרכי אדם התפרסם קטע העוסק בדמותו של הצייר בנימין לבנר, שהתאבד. סיפור חייו של אמן זה, וסיפור התאבדותו, שימשו השראה לסופר פינחס שדה בכתיבת "פרק י"א: הסיפור על אודות ידידי המח" בסיפורו החיים כמשל, מהבולטים בספרים שראו אור בסיפורת העיברית משך 30 שנה. רצ"ב הרשימה שפורסמה בהעולם הזה במלואה:

על דלת נמוכה, בקצהו של מסדרון ארוך בבית ירושלמי עתיק היו תלוים, בעזרת סיכה כמה כרטיסי ברכה לשנה החדשה. הם אחרו לבוא: בנימין לבנר (27), צייר ירושלמי, קיבל את השנה החדשה בבליעת בקבוק רעל. לא היה סטודנט או צייר בירושלים אשר לא הכיר את בני, ולא בילה אתו שעות נעימות על כוס קפה בניצן ההומה. אך רק מעטים הכירו את הנשמה האומללה ששכנה מאחרי הפנים החייכניות של הבחור, שהיה מפורסם כאיש חברה וכמספר הלצות.

**שדרות מוקשים.** בני עלה לארץ בגיל 13, עם עליית-הנוער מצ'כוסלובקיה. ב-1943 נכנס לבית-הספר לאמנות בצלאל, הוכיח את יכולתו בעבודת מתכת. הוא לא היה מאותם הגאונים שברק יצירתם מקנה להם מן הרגע הראשון כבוד ותהילה. את עבודתו עשה לאט, אך בביטחון, חיפש תמיד דרכים חדשות. נפשו הסוערת לא מצאה סיפוק בעבודת המתכת, בה הצטיין, חיפשה את ביטוייה בציור ובפיסול, אליהם עבר אחר-כך לחלוטין. הפסל זאב בן-צבי היה מורו האחרון וחברו הקרוב.

זמן לא רב אחרי שסיים את חוק לימודיו פרצה מלחמת השיחור, בני ביקש להתגייס אך נידחה בגלל מצב בריאותו הרעוע. למרות זאת השתתף כמתנדב בהגנת ירושלים משך כל המלחמה. מי שהיה מפקדו, ואחר ידו הקרוב ביותר, זוכר אותו כחייל ללא חת, אשר התנדב לאחד התפקידים המסוכנים והפחות-קוסמים: סימון שדות מוקשים.

**חיוך בעיניים ירוקות.** עם תום המלחמה לא הצליח בני למצוא עבודה קבועה, נדד ממקום עבודה לשני. משך חודשים רבים סבל מחסור, והתפרנס מ-10 ל"י לחודש.

אך כל אלה לא הפכו לטיפוס קודר, אפוף דאגות. הוא לקח חלק פעיל בכל המאורעות החברתיים של הנוער הירושלמי: תערוכות בצלאל, נשפי המסכות, חגיגות הקונסטרוקציה, ימי הסטודנט באוניברסיטה, קומיזים או טיולי אופניים בכל רחבי הארץ. בני היה עוסק באירגון כל אלה, כשחיוך שוב מרצד בעינו הירוקות ובפני מוכנה תמיד בדיחה חדשה.

אך מחלת השחפת שכירסמה בגופו החריפה יותר ויותר. בחודש האחרון לחייו

לתארו: "גם פעילותו האמנותית, שהיתה מטרת חייו, הוחתמה, ככל חייו, בחותם ה"גורל הטראגי; היא היתה יותר השתדלות מאשר התגשמות, יותר תיקווה, או, באמת, אכזבה, מאשר פרי. בנימין לא ראה ברכה בדבר אשר בו ביקש לראות את מובן חייו וספרם... בציור אחר, דיוקנה של נערה אחת ממכרותיו, בא לידי ביטוי הן

עדין, אפילו שובב, אבל הרקע הוא לא-גמור. דבר זה סימל בעיני את אחד מן-שירי כישלוננו של הצייר: הוא היה קצרי-נשימה, ואפילו אם פקדה את אמנותו ההשראה הרגעת לא היה בכך כדי לעורר אתו להשליט את רצונו על החומר עד כלה. בנימין היה חבר כושר-עבודה במידה מבהילה. עור וזורות לי תמונות

של בנימין, בהן תוארו ליצני-קרקס ענודים, כינורות, חורשות, עציזיות... סיפור חיים זה, שהתפתל בין התיקווה לבין ה"ייאוש, על פני הגבקות המופזות של ה"היוגות ובתוך המחולות האפלות של ה"יכורים, נוטה עכשיו ונופל תהומה...". אם לנקוט כיום את לשונו של פינחס שדה מאז, הרי "העת נקפה" ועוד, "רבע

מאה שנה" עברה, על בנימין לבנר המת. המגלם בחייו ובמותו את דיוקנו של האמן כמתאבד צעיר, וכמעניק השראה כדמות הממשיכה לחיות ולעורר תהיות בין קור-אי החיים כמשל. עדיין לא נכתב בסיפורת העיברית החדשה ספר המתאר, בבחירות שכוזות, את ייסורי החיים והמוות המרצפים את נתיב היצירה.



**בנימין לבנר**  
לא רצה שזיכרו יישאר עלי אדמות

שכב בבית-החולים, יצא ממנו שלושה ימים לפני מותו. לא נותרה לו כל תיקווה להבריא. גופתו נמצאה מוטלת בעמק המצלבה, כשלידה בקבוק הרעל הריק. לא נמצאו אתו כל תעודות זיהוי. הוא נקבר כאלמוני בגבעת-שאול, וזוהה על-ידי חבריו רק אחר-כך, על-פי צילומי המישטרה. בחדרו הקטן, הגדוש ספרים ותמונות, נמצאה פיתקה המבקשת לשרוף את כל עבודותיו. בני לא רצה שזיכרו יישאר עלי אדמות. אולם, למרות רצונו, הוא נשאר בכל זאת — בלב חבריו.

אחד מנושאי החיבים ביותר היה המוקיון, המשעשע את כל רואיו, אך אינו מסוגל להתגבר על עומק עצבותו שלו. רק במאוחר התגלה, כי היה זה ניסיון טראגי לבטא את מהותו שלו.

## מי.. פתח את הלשון העיברית? \* מיהו בנימין מחשוף?

## \* רביספר לעם-הספר \* עמוס קינן על אצ"ג \* נתן זך בזה"ב

## \* מה ההבדל בין "סימן קריאה" לבין "סיפרי סימן קריאה?"

● קביעה אמנותית מורה ביותר קבע מבקרי-האמנות של תוכנית הרדיו תקום טוב באמצע בגליציה, בשאלה שהיפנה לצייר **יעקב מייזנר**, בתערוכתו: "יש משהו גרמני בעבודה שלך...". ● בערב שנערך במועדון צוותא לזכר המשורר **אברהם שהינסקי**, ערב העומד להיות מוקדן בטלוויזיה הישראלית, אמר העיתוי גאי **הנרץ ברטוב** את פסוק השנה של הסיפורת העיברית: "שלונסקי פתח את הלשון העיברית!" באותו ערב אמר המנחה **דן בן-אמון**, בין דבריו: "שלונסקי קרא לדקלוקה גלאי ואני חושב שבנימין מחשוף היה מת-נגד...". ● בארצות-היברית, נחשבות חוברות מסוגו של הר"דס דייג'אסט כמעין הריאקציה התרבותית. בחודשים האחרונים אפשר למצוא בדוכני העיתונים בארץ מהדורה מקומית לחוברת אמריקאית זו, תחת הכותרת רביספר. מלבד תקצירים של ספרים בעלי ערך סיפורתי מופקפק, המתורגמים מאנגלית, ואשר מעלתם העיקרית היא היותם רבי-מכר בארצות-היברית, הרי בעמודים האחרונים של כל חוברת, מופיע מדור רכילותי-סיפורתי, משופע בציטוטים על הנעשה בסיפורת הישראלית. חלקם הגדול של ציטוטים אלה מוצגים ממדור זה. עורכו של רביספר הוא העיתונאי **דו"ר שחם**. ● בסיפור מותו של ד"ר משה מאת **עמוס קינן**, שראה אור בימים אלה בגיליון החדש של פרוחה, מצוייה אחת הפארודיות התרבותיות הנהדרות ביותר שנכתבו אי-פעם בסיפורת העיברית. גיבורה של פארודיה זו הוא המשורר הלאומני **אורי צבי גריני** ב"ב, שעליו כותב קינן: "עוד נשוב אלייך, מתילדה,



**עמוס קינן**  
"מעולם לא נמכר..."

אמר אנקריאון החדש בר עומדו על קוטב העיצוב, חרבו בידו שלופה נטויה על ירושלים. אנקריאון נולד עם שיריון-קשקשים והיה יפה-עיניים ואדמוני. לגבור רות נולד. הוא הכריע בידו את הענקים ואת הנפילים ואת מיפלצות הים האגדי, רקם אגדות ליד מדורות, ועוד בטרם נולדה מתילדה הבטיח בהגיגות לשוב אליה. עוד נשוב אליך מתילדה, אמר, בשעת ביקר ערביים, קסומה, עוד ישירו לך את שירך שלא היה. הוא היה כותב חרוזים בבנים על גייר שחור ונעל נעליים מספר 48. הארכי-אולוגים שגילו את עקבותיו בחול אמרו שהיה ענק, לפי הנעליים. מתילדה הלכה לכרכי הים למכור את אהבת נעוריה הנכונת, ולימים נישאה למיליונר בטכסט. בודד ועצוב צעד אנקריאון בשבילי אהבתו. רגליו התרחבו ובצוק מרוב הליכה. ועתה היה נועל מיספר 72. הוא צלח ימים ונהרות, הגיע עד טכסט ושתה נפט מפי

הבאר, ואמר: צילך השחור נשקף אלי, מתילדה. מתוך הזפת על פני המים. הארכיולוגים אמרו שכל שבובר הזמן המתוח כגשר על פני האין, כך נעשה אנקריאון ענק יותר, בגלל הנעליים. הוא הפך לרחוב המתמשך עד אין סוף, ובו הוא ממשיך להלך ולגדול יחד עימו. מתילדה הלכה והצטמקה עד שנהפכה טיפה סרוחה...". ● בעוד כחודשיים עומד לראות אור ספרי-שירים חדש מאת המשורר **נתן זך**, בהוצאת הקיבוץ המאוחד. זך, שמהו שנים לא פירסם ספרי-שירים חדש, הציב תנאים שונים להוצאת ספר זה, וביניהם שהספר יודפס באותיות ז"ב. ● עסקן הסיפורת הירושלמי ומנהל בית-הספר בעיר העתיקה, **שמאי גולן**, עומד לצאת בשליחות הסוכנות היהודית, ולהביא את בשורת עסקנות הסיפורת העיברית ליהודי ארגנטינה, שם הוא ישהה שנתיים ימים. את מקומו של גולן בהנהלת בית-הספר בירור שלים עומד לתפוס **יהואש ביבר**, הנושא עימו אש-ראי מכוונת של סיפריילדים מעולים. ● **מנחם פרי** מבכיר: "סימן קריאה, בניגוד לסיפרי סימן קריאה, לא נמכר מעולם מהוצאת-ספרים להוצאת-ספרים. הוא יוצא-לאור מטעם אגודה עותומנית של 20 סופרים. את ה"פרווה של הסגדים (**יונת ואלכסנדר**) אהבתי, ולכן לחצתי עליהם לפרסמה בחוברת. כדי למנוע מלעוים היא הועברה במיבחן חמור אצל יועצי המערכת. חוות-דעתו של שקד נמסרה זמן רב קודם יציאתו לחוצי-לארץ". ●